

משרת	מחוז	ישראל
מטה	ירושלים	ירושלים
לשכת	הייעוץ	המשפטי
רח' חשין 1	ירושלים	
טל:	5391208/368	02 -
פקס:	5391176	02 -
311/09	(עוטרף)	
י"ץ	אלול	תשס"ט
6	ספטמבר	2009

לכבוד
הגב' טלי ניר, עו"ד
האגודה לזכויות האזרח בישראל
ת.ד. 34510
ירושלים 91000

ח.נ.

הנדון: מעבר עטרות

סימוכין: מכתבכם מיום 7.6.09 אל השר לבטי"פ ושר הביטחון

1. פנייתכם שבסימוכין הועברה על ידי השר לבטי"פ להתייחסות מחוז ירושלים של משטרת ישראל, ובראשית הדברים נבקש להתנצל על העיכוב במענה.
2. כידוע, מעבר עטרות הוא המעבר הגדול ביותר באזור עוטף ירושלים. במהלך יממה חולפים במעבר כ-20,000 איש, מהם כ-14,000 ישראלים וכ-6,000 פלשתינאים בעלי היתר עבודה בישראל.
3. המעבר מהווה גורם חשוב במכלול מרכיבי המכשול הביטחוני באזור עוטף ירושלים. תכלית פעולת המעבר הנה לאפשר לאוכלוסיית מורשי הכניסה לירושלים להיכנס לעיר תחת בקרה ביטחונית ותוך הבטחת וננאי מעבר ראויים מבחינה הומאניטארית.
4. במעבר מבוצע בידוק בטחוני למבקשים להיכנס לתחומי העיר ירושלים. תכלית הבידוק הנה לאתר ולסכל ניסיונות להחדיר לתחומי העיר ירושלים בפרט, ולתחומי מדינת ישראל בכלל, אמצעי לחימה לצורך ביצוע פיגועים ולמנוע כניסת מפגעים ובלתי מורשים לתחומי העיר.
5. הבידוק המבוצע במעבר מוכיח עצמו כאפקטיבי למניעת פיגועים בתחומי ישראל. כך למשל, בין החודשים ינואר - מאי 2009 נעצרו במעבר 27 אנשים שניסו להבריח על גופם או בין כליהם אמצעי לחימה וכלי נשק שונים לתוך העיר ירושלים. מרבית העצורים הודו כי התכוונו לבצע פיגוע באמצעות אמצעי לחימה האמורים.
6. בד בבד עם הפעולות הנעשות על מנת להבטיח את בטחון תושבי ירושלים באמצעות בידוק אפקטיבי של הנכנסים דרך המעבר, מושקע מאמץ ניכר בהבטחת הסדרי מעבר ראויים מן הבחינה ההומניטארית, ובעמידה בהתחייבויות שנטלה המדינה על עצמה בעניין זה.
7. המעבר פועל 24 שעות ביממה, בעומסים משתנים. הניסיון המצטבר מלמד כי אין כל הצדקה להפעיל במשך כל שעות היום את כל 5 שרולי המעבר להולכי רגל. מספר השרוולים המופעלים נגזר מעומס התנועות במעבר בכל עת. בשעות חלחץ (בין השעות 5:00 - 8:00 בבוקר) מופעלים כל 5 השרוולים.
8. יש להבחיר כי שוטרי המשטרה הצבאית המוצבים במעבר ומפעילים אותו אינם מתחלפים בימי א', ועל כן אין בסיס לטענה כי חילופי כח אדם ביום א' בבוקר גורמים לעיכובים בפתיחת המעבר (הטענה על "עיכוב בפתיחת המחסום" אינה מובנת גם לאור העובדה שהמעבר פתוח לתנועה משך 24 שעות ביממה).

9. אשר לבידוק הנוסעים בכלי הרכב ובתחבורה הציבורית יש להבחיר כי על פי נהלי האבטחה במעבר, אוטובוס תחבורה ציבורית אמור להגיע למעבר כשהוא ריק מנוסעים, לאחר שנוסעיו ירדו ממנו בכניסה למעבר. הנוסעים אמורים לשוב ולעלות לאוטובוס, לאחר שעברו בידוק במעבר הולכי הרגל.

10. בהקשר זה יש להבחיר כי כל אדם העובר במעבר מחויב בבידוק בטחוני אפקטיבי שיכול לחשוף ניסיונות להחדיר אמצעי לחימה וחומרי נפץ לתחומי מדינת ישראל. בידוק שכזה (באמצעות משקף, מגנומטר ואמצעים נוספים) מבוצע במעבר הולכי הרגל, ואינו יכול להיות מבוצע בנוסעים ישובים בכלי רכב.

הגורמים המוסמכים החליטו לפטור מבידוק נהגי כלי הרכב וכן את ילדיהם שמתחת לגיל 13. השוטרים במעבר מוסמכים, בהתאם לשיקול דעתם, להערכת המצב הביטחוני, ולנסיבות במקום, לפטור מבידוק בטחוני גורמים נוספים הנמנים על אוכלוסיות רגישות כמו קשישים ונכים.

מובן כי הימנעות שיטתית מבידוק נוסעים בתחבורה פרטית וציבורית, תהווה פגיעה ביטחונית שתסכל את תכליתו הביטחונית של המעבר.

11. בהקשר זה ראוי לציין כי אין לאחרונה נתפסה מחבלת בסמוך לשער שכס בירושלים כשהיא נושאת על גופה סכין. בחקירתה הודתה כי נכנסה לירושלים דרך מעבר עטרות באמצעות תחבורה ציבורית.

12. כאמור, משך זמן ההמתנה במעבר בשעות השיא, נמדד מדי יום. הנתונים מראים כי ממוצע זמני ההמתנה בשעות השיא במהלך החודשים האחרונים מצוי בסביבות מחצית השעה, פרק זמן סביר בהחלט, העולה בקנה אחד עם התחייבויות המדינה בנושא. יצוין כי לעיתים, בגלל אירוע חריג במעבר או בסביבתו (כגון חפץ חשוד, התרעה ביטחונית או הפרות סדר בקרבת המעבר), נגרמים עיכובים, אולם אין המדובר בתופעה יומיומית.

13. יצוין כי מעת לעת ננקטים צעדים שונים על מנת להקל על התנועה במעבר ולקצר את זמני ההמתנה. כך למשל, בעבר, פלשתינאים נושאי היתרים העובדים בא.ת. עטרות יכולים היו להיכנס לישראל החל מן השעה 5:00 בבוקר. לאחרונה, מתוך מטרה להקל על אוכלוסיה זו ולהפחית את העומס בשעות השיא, הוקדמה שעת הכניסה המצוינת על גבי היתרים ל-4:00 בבוקר, ובכל יום עוברים במעבר באופן זה כמה מאות פלשתינאים עוד לפני השעה 5:00.

14. ביתרת היום, זמני ההמתנה במעבר קצרים באופן יחסי ועומדים בדרך כלל על דקות ספורות.

15. אשר לבידוק תלמידי בתי ספר, יש להבחיר כי במעבר נתפסים מעת לעת גם קטינים בגילאי ביניים תיכון המנסים להבריח על גופם אמצעי לחימה שונים, ומכאן עולה הצורך בבידוק אפקטיבי גם של אוכלוסיה זו. יחד עם זאת, כאשר קיים תיאום מסודר של בתי הספר לגבי אוטובוס הסעות הפועל מטעמם ומוביל את תלמידיהם, או כאשר ברור בבדיקה כי מדובר באוטובוס המוביל תלמידים בלבד, התלמידים אינם נדרשים לרדת מן האוטובוס לצורך בידוק מלא במעבר הרגלי.

16. בחודש מרץ השנה החלו להתבצע במעבר עבודות בינוי במטרה להכשיר לשימוש את הנתב שיועד לתחבורה ציבורית, הסעות תלמידים וכלי רכב לצרכים הומאניטאריים. נמסר לנו כי עבודות אלו עתידות להסתיים עד לסוף השנה. במסגרת העבודות יוקמו בסמוך לנתב זה 2 עמדות בידוק רגלי מיוחדות לנוסעי תחבורה ציבורית. עמדות אלו יופעלו בשעות העומס ויאפשרו לנוסעי התחבורה הציבורית לעבור בידוק בסמוך למקום עצירת האוטובוס, בלא להמתין בתור לבידוק עם כלל הממתנים בשרוולים הרגליים. בכך יהיה כדי להקל על מעברם של נוסעי התחבורה הציבורית במעבר, ולרזו. בנוסף, יהיה בכך כדי להפחית את העומס המוטל על המעברים הרגליים, ולקצר את זמני ההמתנה בהם.

17. עם השלמת הקמתו של התיב הנוסף, יותאמו גם הסדרי התנועה בסביבת המעבר.
18. אשר לתלונות על התבטאויות לא ראויות מצד חיילים ומאבטחים הפועלים במעבר כלפי אוכלוסיית המשתמשים במעבר, הרי שפיקוד יחידת המעברים רואה אירועים מסוג זה כחומרה רבה.
- נושא היחס לאוכלוסיית המשתמשים במעבר מועבר לחיילים ולמאבטחים הן בשלב ההכשרה והן בתדריכים היומיים. כאשר נמצאת תלונה בעניין זה מוצדקת, ניתן טיפול משמעותי חולם לחומרת האירוע.
- על מנת להבהיר את החשיבות המיוחדת לנושא יצוין כי בכדי לאפשר טיפול יעיל ומיידי בתופעות מסוג זה הוצב מספר הפלאפון האישי של מפקד הגזרה הצפונית ביחידת המעברים באוטובוסים המשמשים את התחבורה הציבורית החולפת במעבר. פניות בנושאים אלו מועברות אליו על ידי האוכלוסייה המקומית ישירות, בכל שעה, ומטופלות על ידו מיידי.
- ראוי לציין כי טענותיכם לעניין יחס החיילים והמאבטחים אל המשתמשים במעבר, הייתה כללית, ולא ציינה כל אירוע קונקרטי שאותו ניתן לבדוק. על תלונות בנושא זה להיות מועברות קרוב ככל האפשר למועד התרחשות האירוע על מנת לאפשר טיפול יעיל, וכך נציע כי יעשה בעתיד, ככל שיהיה בדבר צורך.
19. לעיתים קרובות מקיים פיקוד המעבר מפגשים עם מוכתארים מקומיים במטרה לאפשר טיפול בתופעות המטרידות את אוכלוסיית המשתמשים במעבר, ולשפר את השירות הניתן לה. ארגוני זכויות אדם מבקרים במעבר לעיתים קרובות ומצויים בקשר עם פיקוד יחידת המעברים, אף זאת, במטרה לשפר את השירות הניתן לאוכלוסיית המשתמשים במעבר.
20. לסיכום, אין צורך להכביר מילים בדבר החשיבות הביטחונית שהפעלת מעבר עטרות ועל היותו אמצעי ראשון במעלה למניעת העברת אמצעי לחימה ומפגעים לישראל. לצד זאת, נציין כי הסוגיות ההומאניטאריות הכרוכות בשימוש במעבר, נמצאות לנגד עיני פיקוד יחידת המעברים בכל עת. מתקיימת בקרה מתמדת על משך זמני ההמתנה במעבר, וננקטים צעדים שונים על מנת לשפר את השירות ולקצר את משך ההמתנה. הערות או הצעות ייעול הניתנות על ידי גורמים חיצוניים, נבחנות אף הן, וננקטים לא אחת צעדים לפתרון בעיות המועלות גם באופן זה.
21. השלמת העבודות להכשרת נתיב המיועד לתחבורה ציבורית בזמן הקרוב והסדרי הבידוק המיוחדים שיתלוו להפעלת נתיב זה עתידים לקצר משך הבידוק והשהות במעבר להולכי הרגל ולנוסעים ברכב, ולהקל עד מאוד על מעבר אוכלוסיית המשתמשים בתחבורה ציבורית.
22. בהתייחס לנושא שהועלה בסעיף 15 למכתבכם נבקש להבהיר כי, ככלל, הבקרה הביטחונית המבוצעת במעברי עוטף י-ם מתייחסת לתנועה הנעה בכיוון מרכז ירושלים, ולא לתנועה המובילה אל עברה תחיצוני של גדר הביטחון. לאור זאת, אין כל מניעה קבועה לתנועת יהודים בציר המוליך ממעבר עטרות, צפונה, לעבר השכונות הירושלמיות שמעברה התחיצוני של גדר הביטחון.

בכבוד רב,

עו"ד חנן ליבוביץ', רפ"ק
 יועץ משפטי
 מחוז ירושלים

העתק: ניצב אהרן פרנקו, מפקד מחוז ירושלים
 נציג אילת אלישר, המשנה ליועמי"ש המשטרה
 נציג יהודה יהושוע, מפקד מג"ב עוטף י-ם
 סניף יגאל לוגסי, מפקד יחידת המעברים
 אלי"מ עופר הינדי, ר' מנהלת קשת צבעים/צה"ל
 רס"ן רן כהן, רמ"ד ביטחון ופליל/יועמי"ש איו"ש/צה"ל